

Nieuwe Statenzijl

Nieuwe Statenzijl is een modern sluisencomplex (zijlsluis) en bestaat uit een spuisluis en een schutsluis. Het complex ligt op het meest noordoostelijke puntje van Nederland, op de grens met Duitsland.

De Kiekkaaste

De buitendijkse vogelkijkhut De Kiekkaaste biedt een prachtig uitzicht over de Dollardkwelders. De kijkhut is bereikbaar via het Marcelluspad. Bij hoogwater verdwijnt het pad regelmatig onder water.

Schutsluis

De schutsluis kan schepen van maximaal 8,5 meter breed en 70 meter lang van hoog naar laag water brengen en omgekeerd. Tegenwoordig passeren vooral plezierjachten. De dubbele sluisdeur aan de Dollardkant zorgt voor extra veiligheid bij hoogwater.

Nieuwe Statenzijl

Oude en Nieuwe Statenzijl

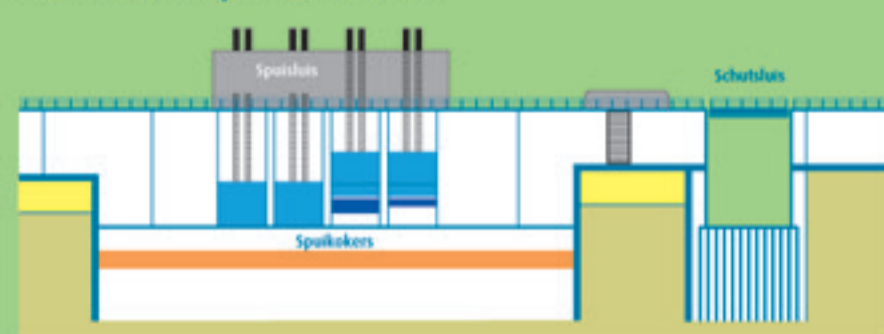
Rond 1700 lag de uitwateringsluis bij Nieuweschans (Oudezijl). Sluizen hadden vaak ook een militaire functie, want door het gebied onder water te zetten werd de toegankelijkheid voor de vijand beperkt. Na de vorming van nieuw buitendijks land besloot de Raad van State om militaire redenen in 1707 om

verder naar zee een nieuwe sluis te bouwen: Statenzijl. In 1876 was het vanwege nieuwe inpolderingen nodig nog verder naar zee weer een nieuwe sluis te bouwen: Nieuwe Statenzijl. In 1907 werd de spuisluis uitgebreid met een schutsluis. In 1980 is dit sluisencomplex geheel vernieuwd.

Spuisluis

De spuisluis voert het overtollige water uit Oost-Groningen en Zuidoost-Drenthe (een gebied van 92.000 ha) af naar de Dollard. Dat kan alleen als de waterstand op de Dollard lager is dan op de Westerwoldse Aa. Dat heet spuien onder vrij verval. Bij een groot hoogteverschil kan de sluis per dag wel 9.000.000 m³ water afvoeren. Net zoveel als 18 van de aller grootste mammoettankers!

Aanzicht sluisencomplex vanuit de Dollard

Spuikokers

De spuisluis heeft vier kokers van 4 meter breed en 6 meter hoog. Elke koker kan met twee schuiven open en dichtgezet worden. De tweede schuif biedt extra veiligheid bij bijzonder hoogwater.

Automatisch

Twee keer per dag berekent een computer hoeveel water er gespuid moet worden en hoever de schuiven geopend moeten worden. Om schommelingen in de waterstand in het boezemgebied te beperken, wordt de hele

periode van laag water benut. De computer 'kijkt' naar waterstanden, neerslag, windrichting en -kracht en gewasverdamming en zorgt ervoor dat de spuisluis volledig automatisch open en dicht gaat.

Deltaplan

Het sluisencomplex is het sluitstuk van het Deltaplan uit 1958. Vanwege dit plan werd de zeedijk 2 meter verhoogd en moest de bestaande sluis worden aangepast. Ook de sluis-capaciteit moest vergroot worden om overtollig water uit de achterliggende Dollardboezem te kunnen afvoeren.

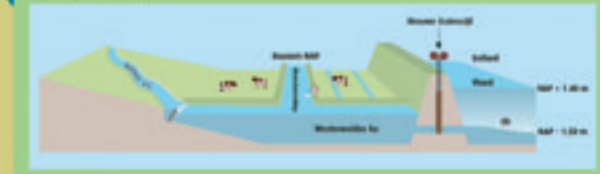
Westerwoldse Aa

Nieuwe Statenzijl ligt in de monding van de Westerwoldse Aa. Dit was vroeger een veenbeek die voor het ontstaan van de Dollard vanaf deze plaats afboog naar het westen en door het vroegere Reiderland naar de Punt van Reide liep.

De Dollard

De Dollard is een brakwatergebied (brakwater is een combinatie van zoet en zout water) met kwelders en slikken. Vanwege de bijzondere flora en fauna is het beschermd natuurgebied en natuurmonument.

Peilverschillen

Boerenland

Het waterbeheer is goed afgestemd op de landbouw. Niet voor niets, want boeren hebben groot en direct belang bij goede waterstanden. Imposante boerderijen in de nabije omgeving weerspiegelen de rijkdom en het tijdperk van het gebied dat eens de graanschuur van Nederland was.

Strijd tegen de zee

De vele binnendijken in het gebied herinneren aan de strijd tegen de zee en de landaanwinning in de afgelopen eeuwen. Stormvloed in de 13e en 14e eeuw veroorzaakte vele dijkdoorbraken, waardoor de Dollard ontstond. De Marcellusvloed uit 1362 is één van de bekendste. Vanaf de 16e eeuw is het gebied steeds verder ingedijkt en stukje bij beetje aan de Dollard onttrokken. De laatste grote inpoldering was in 1924 (Carel Coenzad polder).

Schutten

Een sluis 'sluist' schepen van een hoger naar een lager waterpeil, of omgekeerd. Dat heet schutten.

Spuien

Het lozen van overtollig water uit een gebied onder vrij verval wordt spuien genoemd.

Sluiswachterswoning

De sluiswachterswoning dateert uit 1907 en wordt bewoond door de sluiswachter van het waterschap.

Beroepsvaart

Sinds aardappelen en bieten over de weg worden vervoerd, is de beroepsvaart via Nieuwe Statenzijl nagenoeg verdwenen. De vissers stopten al in de jaren zestig, toen de visvangst niet langer rendabel bleek.

Visvriendelijk sluisbeheer

Soms blijft een schuif van de spuisluis open totdat binnen- en buitenwater op dezelfde hoogte staan. Op dat moment is het voor vissen mogelijk om van zout naar zoet water te zwemmen. Ook het schutten geeft vissen de kans om vanaf de Dollard de Westerwoldse Aa te bereiken.

Reiderland

Nieuwe Statenzijl hoort bij de gemeente Reiderland. Vroeger stonden er 9 huizen, nu nog 6, inclusief de werkplaats van het waterschap. Er mogen geen huizen worden bijgebouwd.

Waaiboel

Op de zeedijk staat de Waaiboel. Het is een kunstwerk van Martin Borchert dat buigt op de sterkte en de richting van de wind.

